

Isten tenyerén - Geopolitikai határaink képzeteinek változásairól

írta Juhász András

elhangzott Budapesten, 2004. június 4-én.

Az előadás szerkesztett szövege

Részlet (1., 2. és 3. rész)

Bevezető

A kommunikációs terünket tekintve azt kell látnunk, hogy azon markáns geopolitikai határok között, amelyek immár több mint ezer év óta segítik elő itteni állami megmaradásunkat, magyar nemzetünk a világpolitika egyik kulcsövezetében él.

Kárpát-medencei, betagozó térségünkön túl, Kelet felé a minket is ringatott Eurázsia hatalmas tere tárul. Keletről fürkészve úgy tetszhetett, hogy beszáguldó lovas nomád véreink ázsiai pörölycsapásai alatt európai üllővé váltunk itt. A szerencsésebb Európa, a létrejövő tengeri közlekedés nyugati keresztény hatalmai számára pedig úgy látszhatott - az 1241. majd az 1526. év, nép- majd országvesztő tragédiáival egyetemben - hogy bár esetenként egységes állami létből ideiglenesen töredék nemzeti létekbe sorol minket történetünk, ám akár százötven éves elnyomatás dacára is, ismét s ismét állami létben támadunk föl.

Egyedi, és módfelett sajátos e köztes európai térségben a mi megtartó, átváltozás készségünk, amelyiknek a biztosítéka mindenkori állami létünk építetője, közös erőnyeink letéteményese, a történeti magyar alkotmány. Ez törvényes - tárgyasult, illetve szellemi - határaink mindenkori kijelölője, eszmei vagy tényleges állapotunk rögzítője. Saját, történeti magyar alkotmányunk révén kapcsolódott be egyenrangúan a mi helytálló, életszerető, dolgos nemzetünk, Szent István állama a gazdag kulturális, civilizációs és politikai érték-képzetek nyugati típusú forgalmába.

A saját, jogfolytonos alkotmánnyal bíró lét, szabályozott, egységes eljárásokban mindenkor építésre ösztönzi egész nemzetünket. Töretlen történeti időszakainkban a hangsúly az alkotmányos egységességünkön van. Ilyenkor kommunikációnk szerves egészének összes terein a rendszeres építés készsége egyedi s nagyszerű kimunkálásokban mutatkozik meg, s a kimunkált képzetek máig egységesen hirdetik térségi kulcspozícióinkban, hogy egyedi szellemi s anyagi gazdagságunk korszerűen nyilvánul, amikor alkothatunk - magunk, s a térség szükségletei szerint. Az egyik nagyszabású példát hadd említsem: a XIX. század végével bezárólag, alkotmányos törvénykezésünk szabta keretben, a Magyar Királyság alakította ki egységesen és korszerűen - e célra legmagasabb költségvetési tételeit szavazva meg - a Kárpát-medence egészében közúti, hajózhatóvá tett folyami, illetve vasúti hálózatainkat. Ehhez képest is micsodás volna mégis mindenkor a legközösebb, európai magánügyünk?

Tanulságul szolgálnak a mostani európai csatlakozásunk történeti előképének tekintendő dunai Monarchiában vitt alkotmányos állami létünk, korabeli kulturális és civilizációs megvalósításaink egyes aspektusai?*

Az 1867-es kiegyezést követően Magyarország belpolitikailag sem stagnál; az ismét történeti alkotmánya szerint élő nemzet demográfiailag, az ország gazdaságilag erősödést mutat. S ami művelt szakembereinkre bízatik, helytálló intézést nyer. A vezetés az európai külpolitikai színtéren is meghatározó, gróf Andrássy Gyula magyar miniszterelnök, közös külügyminister személyében. Boszniában a szabadelvű Kállay Béni közös pénzügyminister, kormányzó hagy jó emléket.

* Példának okáért, íme egy apró kép felvillanás közös európai ügyeink tekintetében is:

Amikor 1895 szeptemberében I. Ferencz József magyar király és osztrák császár Bécsből a királygyakorlatnak mondott hadgyakorlatra elindul, előbb Máriaczell-ben vesz részt szentséges misén. Majd Zentára utazik különvonatán, s mulat itten rövid időt fenségesen. Útja Kolozsvárra vezet, ahol uralkodói módon mindenk előtt fogadja kegyesen a felekezetek s karok hódolatát, számba veszi a civil élet mutatkozását s azt is, mint működnek a közigazgatás intézményei a szabad királyi városban. Ünnepelesen felavatja a Református Theológia épületét, s Bánffyhungyadra megy aztán, amelyiknek a környékén a továbbiakban az Osztrák-Magyar Monarchia tizennégy napig tartó hadgyakorlatán vesz részt lóháton, személyesen

E fegyveres erői gyakorlatok nyilvánított stratégiai célja egy esetleges orosz betörés elleni védekezés gyakorlása Magyarországon. A fennmaradt dokumentumok bizonyára önmagukért beszélnek.

Ha ma lenne egy Ferenc József, mint ahogy nincsen, s utazna ugyan e célból, NATO oltalom alatt, a római katolikus misén részt vehetne osztrák földön, magyar földön, s Gyulafehérvárt akár. Kolozsvárt s Bánffyhungyadon is már, csak-csak. Azonban a térség erőinek összetartott mindmegannyija úgy alig több, mint másfél évtizede egészen más irányú – Nyugat felől tételezett – támadás ellen gyakorlatoztatott még. S mostanra bele kell szokni ismét abba, hogy a katonai veszély onnan, - napszentület felől - nem fenyeget.

Ehhez képest körútja során, a Délvidéken, Zentán nem igen mulathatná mostanság Ferenc Józsefünk az üdőt.

Nem is beszélve arról, hogy korlátozott szuverenitással maradt állam hatékony védelmére képes haderő is mily erősen hiányozhat, ha nincs!

Az Osztrák-Magyar Monarchia középhatalom összességében - azon túl, hogy Magyarország létét is szavatolja -, csak annyiban szolgálja nemzeti érdekeinket, amennyiben a Magyar Királyság képes helyzetét erősíteni az úgynevezett “közös ügyek”-ben: a külügy, a hadügy s a pénzügyek terén. A magyar s az osztrák Parlament kijelölt tagjainak közös-ügyi bizottsági szinten kell egymással rendszeresen kemény tárgyalásokat lefolytatniuk. Azonban a végső szót mindenkor a Bécsben székelő császár király mondja ki.

Külgügyekben naprakészen pedig végképp csakis az agg uralkodó dönt. Ha a két társult, egyenrangú fél parlamentjei által kiküldött közös ügyi testület lenne a végleges döntések hatáskörével felruházva, járható a közös út, valódi az államszövetség,

Akkor semmiképpen sem így történt.

Mivel kulcs-és határövezeti térségben l v nek kell tudnunk bármikor magunkat, mindenkori helyzetünkben - mind a nemzetünk valamely részét, mind az  sszess g nket különösebben érintő közös ügyeink tárgyában - szervezett s törvényes formát kell szabnunk az érintett egyenlő felet megillető meghallgathat s nak.

A XX. századi gondterhes példáink sajg k. 1920-ra kigyeng tt t nk e köztes, kelet nyugati civilizáció-és kult ra tk z s térségben. Csonkolt országgá lettünk, és ideiglenesen eluralkodhatott egyes nemzetr szeink fölött néhány kishatalom. B r a két világháború között, sz tt rt nemzeti létből saját jogfolytonos alkotm nyoz sb l kiindulva fel tudt nk épülni, mégis, utóbb ismételten megt r  feltételek megszabásával kellett szembes ln nk. Alkotmányos  llami létünk végül szinte semmivé lett, s  r kk tig t n n berendezkedve itt, egyes környező utódállamokkal együtt, leigázott és hat rvid k v  tett a keleti, behatárolt mobilitású katonai és gazdasági nagyhatalom. Nemzetünk a Második Világháborús embervesztes geink után m g az elhurcolások, kitelepítések, haláltáborok, egyes ut d llami területeken tömeges  rt s v r ldozat t is elszenvedte. Számosan Nyugatra menekültek, számolva az itteni f keveszett ellenséges behatások előrelátható következményeivel. Itthon a m g  n-azonos kultúránkra idegen és hamis, jogfosztó, romboló ideológia telepedett, s pusztítani igyekezett pozitív képzeteinket. S e kimunkált, majd szétszabdalt dunai térségben, e morzsolt h df r l, eurázsiai fenyt  hatóerejét nagy hatótávolságra innen is kiterjeszthette Nyugat felé az Oroszország (1) központú Szovjet, amely egy időre átvette a Mongol Birodalom szerepét.

 tv szelt k a szovjetet. Most, f l  vsz zadnyira a magyar '56-t l sem homályosul látnunk: nagyon nagy áldozatot hozott nemzetünk s honunk. S ebben a helyzetünkben, több mint egy évtizeddel a kommunista birodalmi összeomlás után, most k pzetv ltoz saink harmadik példáját a közelmúlt nyugati sikerének – a tájéki NATO  s EU bővítésnek – az olvasata adja. A v ghezv tt csatlakoztatás k t fázisa részint azt jelenti, hogy a félszigeti Nyugat-Európa s az Egyesült  llamok fémjelezte ' féken tartási politika' még mindig szükségképpen szembe helyezkedik bármelyik hatalommal, amelyik Kelet-Európa és az eurázsiai magterület  r forr sainak megszervezésére tesz kísérletet. (2) M sr sz t, a múlt hónapban bekövetkezett b v t sein t l mut t  tovább b v l s szándékával az Európai Unió annak az ellentett  llamalakulatnak az emlékét eleveníti f l, amelyiknek a létrejötte, számos politikai s kulturális egységesülési törekvése épp a valamikori keleti vándorló népekkel szembeni ellenszeg l sb l eredeztethető. Legújabban, ráhangolódva az európai egyesületi bővítésre – melynek folyamatai, vélhetően Németország politikai súlypontját is elmozdítják a Kelet felé - csatlakozásunkkal e napokban ismét a volt frank-s Német-Római Birodalomnak a határvidékére kerültünk. K pzeteink tekintetében – f nti három példánk is mutatja -, köztes

állapotunk tudatában, nemzeti s állami fennmaradásunk érdekében mindenkor egységességünk jövőbeli lehetőségeit kell latolgatnunk most.

E határvidék kulcsövezetben ismét követelménnyé válik, hogy szabványszerűen központosított és egységes eljárásmodok jöjjenek létre a Kárpát-medence egészében.

Ehhez képest pillanatnyilag kettősen köztes valós helyzetben leledzünk:

Nyugat felől nézvést diktátumok szétszabdalta nemzeti létben vagyunk, Kelet felől pedig otthonosnak tetszhet, miként létezhetünk maradék országunkban egy ránk erőszakolt, idegen szellemiség alkotmányával.

Kell szólnom, tehát, mindenek előtt geopolitikai (3) határ képzeink korszerű revíziójának szükségességéről.

Tudatában kell lennünk: egyértelmű geopolitikai határra Európában a nyugati tengeri hatalom és az eurázsiai szárazföldi hatalom között továbbra is, ismét szükség lesz; e határ** stratégiai fontosságú szárazföldi átjáróinak ellenőrzése pedig életbevágóan fontos a geo-stratégiai tájék (4), sőt, tovább menve, a kibővült Európai Unió egysége szempontjából.

A geopolitikai értelemben vett határok közvetlen környezetünkben is visszaváltozhatnak a stratégiai fontosságú szárazföldi átjárók irányába.

Részint a képzetek szintjén következik be a változás, anélkül, hogy a tényleges geofizikai határok természetföldrajzi alapjai látványos változást szenvednének.

A

** példának okáért a Kárpátok vonulata

képzetek változása pedig célszerűen akkor következik be, ha adott vezetés a képzetek változtatását eszközként sikerrel kezeli meghatározott stratégiai céljai elérésében. Kockázatmentes stratégiánknak az tetszik, amelyik tájéki voltában, regionális szinten mentes bármely végzetes oktatási, népesedési, egészségpolitikai mozzanattól, az ebből eredhető képzetburjánzástól, amely ellenséges hangulatkeltés által kihasználható zavart, redundanciát eredményezhet.

A képzetek helyes kezelése tervszerű hozamokat eredményez.

Egységes értékrendet érvényre juttató, esetleg azt keletre közvetíteni kényszerülő szerepben, fokozottan kell törekednünk azon értékeink megbecsültetésére, amelyek hagyományosan mutatják: saját, jól bevált, megalapozott készségekkel bírunk, helytálló kimunkálású megoldásokkal rendelkezünk önnön térségünk egészére nézve. Mindenekelőtt a Kárpát-medence egészére vonatkozott magyar, egységes vízgazdálkodási mintakép újbóli életre keltésének szükségét említem itt. További, határtalan kiszolgáltatottságaink leküzdése céljából ugyanakkor szükségünk van annak tényszerű bizonyítására, hogy képesek vagyunk korszerűen alkalmazni az egyes korábbi időkben adott kényszerű válaszok felülvizsgálatából eredő következtetéseinket. Felülvizsgálatra szorul saját népesedési kérdéseinkből eredő bajaink sokasága, a mutatkozó fogyás megállításának mikéntje. Ezzel párhuzamosan közös górcső alá is kerülhet a Kárpát-medencében nem őshonos népességek némelykori ez irányú, nem okvetlenül kívánatos vándorlás készsége. Ehhez képest le kell folytatnunk azon biológiai szintű harc

kielemezését, amely az I. Világháborút követő diktátum óta, rövid időközöktől eltekintve nyíltan felvállalva folyt és folyik nemzetünk ellen, s amely létharcnak a tétje erőforrásainknak birtokunkban való megtarthatása, illetve annak tőlünk való törvénytelen megkaparintása volt, sok százezreinknek zaklatása, elűzése, kitelepítése, elhurcolása, sőt, véreink élettől való tömeges megfosztása árán.

Akár a nemkívánatos további egyedi esetek elkerülhetése céljából is, egységesen biztosítanunk kell a magyar állampolgárságot - támogató védelmet - az egyes utódállamokban nemzeti hovatartozásunkat vállaló, ugyanakkor honi állampolgárság híján lévő külhoni magyarok számára.

A Magyarok IV. Világkongresszusa 1996-ban az előzetes műhelymunka továbbgondolásaként többek közt leszögezte, hogy a nemzeti egység jogi alapja a magyar állampolgárság kiterjesztése minden azt igénylő magyarra. (5) A közeljövőben esedékes népszavazás sikerre vitelét követően, - továbbgondolva - 2005-re szól az

I. javaslat: Nemzeti Alkotmányozást

A nemzeti egység alkotmányjogi alapja a létrehozandó új, össznemzeti Magyar Alkotmány. Nemzetünk minden tagja alkotmányozó, aki választói joggal felruházva saját köréből s ügyeiben képviselőt küld, vagy maga képviselőül megválasztatik, az egységes magyar legfőbb törvény meghozatalára.

Indoklása

Az eddig említett képzetváltozások értelmezést követelnek.

A legkiemelkedőbb közösségteremtő értelmezési lehetőségünk maga az alkotmányozás. Egységesít, ugyanakkor biztosítja a nemzethez való tartozás választói s képviselői lehetőségeit.

Össz-nemzeti, választott törvényhozást szükséges létrehoznunk, amely képes mérvadóan tovább sugározni a nagyvilágban létező egyes állam-uniók alkotmányainak azon demokrácia-és szabadság-eszményeit is, melyeknek megvalósítását maga az Európai Unió saját példáján - s a nagyvilág összes keresztyéni szabadságeszménye alapján működő állama berendezkedésének példáján - követendőnek tüntet fel a létrejött új európai szövetség határain túlra, így a jelentős számú magyar nemzeti közösségi területekkel bíró - a maradék Kis-antant viszonyulású, környező - utódállamok irányában is. Az állami szuverenitás részleges elvesztésének élményét hivatott pótolni, hogy most még érték-áramoltatásra sor kerülhet, s adott pillanatban hirtelen feltűnik új alkotmányok létrehozásának lehetősége. E lehetőség értéknyerés erkölcsi hozadékokkal jár! A visszaépítkezés-szerű közös eljárás - az alkotmányozás - formájában azt tükrözheti majd, hogy e térségében a magyar nemzet kész az önépítésre, honát szereti, hőseit megbecsüli, értékeit tudja, s azokhoz ragaszkodik, bizalommal tekint a jövőbe.

A csatlakozott trianoni Magyarország lakossága, összeurópai vonatkozásban, a további sikereiben az egyik európai államalkotó nemzetnek, sikertelenségei értelmezésében viszont az egyik "nemzetnyi" kisebbségnek, ha úgy tetszik, ' magyar nemzetiségű európai állampolgárság'-nak tudhatja

magát. Értékvesztése erkölcsi veszteséget okozna, hacsak fokozottabban rá nem hangolódhat részint önnön, részint a határon túli magyarság uniós demokrácia-és szabadságtörekvéseire.

A közvélemény és a politikai élenjárók homogenizációja magasabb szintű politikai összehangoltságot – nemzeti összképviselést – kíván meg majd rögtön, amint a jelen mindenkori akadályain túl a közös nemzettudat értékrendje kulturálisan felerősödik.

Erősebb a szenvedő helyett a kivezető, cselekvő hősre való kilátásunk a közeljövőben, amikor a honalapítás küzdelme nem csak, hogy nem ért véget, hanem más alakban felújulva folytatódik.

És szellemi harc bontakozik ki azon identitásteremtő jövő birtoklásáért, amely immár semmiképp sem a kényszerűt, az elszenvedett, de a választható közös lehetőségeinket kínálja föl.

Amikor majd mondott választott törvényhozóink bírnak azzal a törvényesítéssel, amely képviselési joguk szerint testületileg őket megilleti, sikerül a legátfogóbb érdekegyeztetés kívánalmát érvényre juttatnunk magunkra vonatkozóan is, azon Európai Unióval kapcsolatban, amelyről jelenleg a legnehezebb helyzetben sínylődő kisebbségi sorsú, délvidéki (vajdasági – volt kis-jugoszláviai) magyarok ma legkeserűbben állapítják meg: “ A magyaroknak még a kollektív kisebbségi jogokat sem hajlandó szavatolni az Európai Unió”.

Fel, fel, vidékre!

Jó emlékünkből a dualizmus korból, hogy teljes elismerést nyernek a társult fél részéről a történeti, természet-földrajzilag eleve biztonságos, csonkítatlan országhatáraink. Ily határok között lehet geopolitikailag meghatározó, tényező korabeli államunk vezetése, amelyik, stratégiai céljait elérendő, ország építő képzetek kifejlesztése és megvalósítása érdekében biztonsággal tevékenykedhet. Ezen az alapon az 1867-es osztrák-magyar kiegyezés határ képzetek sérelme nélkül rögzíti, s kiteljesíti a térség egységességének korszerűsítésére irányuló magyar törekvéseket.

Nemzeti kormányzataink történeti füzérében a legelismertebb azon kormánytagok áldásos emlékezete, akik a meglévő geopolitikai határokat a belső forgalom eszköz-s cél-együttesének hatékony kijelölésével, mozgósításával megfelelően fenn tudják tartani, sőt, erősítetik is azokat. Gróf Széchenyi Istvánnak és Baross Gábornak a Kárpát-medencei, magyar közlekedésügy élénkítésére gyakorolt eszményi hatását említhetem, kiemelve, hogy a jó geopolitikai határok tételezik a behatárolt terület élénk belső forgalmát, aminek az elősegítése a korábbi esetleg létezett, széttagozó belső határokat eltünteti.

Tekintsük példa gyanánt néhány felvidéki megvalósításunkat!

A XIX. század végére a Duna folyamán a vízi szállítást gátló belső vám-helyeket – például Esztergomnál - felszámolják, sőt, oly hidakat építenek, amiken már átiramolhat nem csak a közút, hanem - menetrend-szerűen - az országos hálózatos vasút is. Majd a báró Bánffy Dezső vezette Magyar Kir. Miniszterelnökség gondoskodik arról is, hogy a Tátrában a magyar állami üdülők, a hegyvonulatok lábánál pedig az elektromos vasútvonalak rendre

kiépüljenek. A természeti akadályokat folyamszabályozási munkálatokkal felszámolják; az édes Dunát folyamatosan hajózhatóvá tesszük Pozsonytól Gönyőig (6), majd le, a Vaskapun át, s ezzel a történeti Magyarország Nyugatra gravitáló, hatalmas volumenű gabonatermésének útja állandó forgalmúvá lesz.

Dévélynél pedig, a Pannóniába behömpölygő édes Duna fölött a magyar honfoglalásra emlékeztető, 1896-os ezredévi emlékmű magaslik, csakúgy, mint a nyitrai Zobor hegyen, s a munkácsi váron.

S mert mindenkor a bevált geopolitikai képzeleteink állandósítására kell törekedni, mindeme példákra tekintve kimondottan a mi ügyünknek tetszik, hogy ki kell fejlesztenünk népünk nemzedékeiben ismét a változott tér felfogásának tudását és szemléletét.

S mert teresebbekké lettünk, s mert az államot azonosítják azzal a szállítási, közlekedési – és, hozzátehetjük: adatforgalmazási - formával, ami éppen jellemzi.(7), s mert Európában határtalanság érzetével lehetünk egyebütt otthon, itt viszont kell tudnunk határainkat - íme további javaslatunk:

II. javaslat: Kárpát-medencei nemzeti forgalmunk egységesen kedvezményes hazai díjszabásáról

Kedvezményezettek * * * meghatározandó köre számára, magyar állam dotációinak leghatékonyabb eszközei, s európai pénzek csúcsértékű bevonása révén, az élenkített információ-, nyomtatvány-, személy-és teherforgalom egységesen belföldi magyar díjszabásúvá – a távolság növekedésével fordított arányban álló árszabásúvá - válják Budapest központtal, a Táttra, illetőleg Kárpátok vonaláig s le a déli Duna-hajlatig, /Orsovával bezárólag / mind a részben külföldi tulajdonú szolgáltatók - például MÁTÁV -, mind magyar állami cégek (Magyar Posta, MÁV, VOLÁN, MAHART) vonatkozásában.

*** * * kedvezményezettek: magyar állampolgárság iratokkal, illetve Magyar Igazolvánnyal rendelkezők**

Indoklása

Természetes, hogy államunk, s egyúttal az Unió biztonsági helyzetét erősíti, hogy fővárosunk a geopolitikailag jól körvonalazható Kárpát-medencei ökömené (8) központjában van, (azaz: a régiókban megfelelő számú népesség él, a környező régióink belső összetartó erejét képezi a szárazföldi és vízi közlekedési vonalak hálózata, az ezeken történő hatékony szállítás pedig megszilárdítja a politikai egységeket).

Szerepünket még értékelhetőbbé teszi, hogy a gazdasági, kulturális és politikai áramlások egyik legfontosabb európai tranzit útvonala – a Duna – mentén helyezkedünk el. (Megjegyzendő, hogy 1912-ben, magyar állami tulajdonban e folyamon s a kifutató tengeren működő hajózási társaság - hajóállományát és a ténylegesen szállított személy-és tehermennyiséget

tekintve - a legnagyobb forgalmú az egész világon. 1895-ben a magyar kormányzat hozta létre, húszmillió korabeli forint induló tőkével. Most, inkább, mint bármikor, ugyanez a teendők: felépíteni ismét dunai hajózásunk stratégiáját s eszközállományát! Célul kell kitűznünk, hogy a Duna eddigi pozitív jelentésköre továbbra se torzulhasson példának okáért a mai közép-magyarországi szakasznak végállomás jellegű, határi tájék negatív képzetévé, idegen érdekek kényétől-kedvétől függő működtetési térré. Erre nagyon oda kell figyelni, mivel a folyam azon legkisebb szakasza is, amely nélkülözi a forgalmat, - lett légyen akár az ország közepén - a két partján lakók számára hamarosan elválasztó határként tudatosul! Emiatt is, - akként, amint a magyar föld -, a Duna folyam magyar partszakaszának s szigeteinek minden egyes pontja - legyen kimondva! - e l d e g e n í t h e t e t l e n , el nem adható! Ez szorosan összefügg a székesfőváros sérülékennyé válható geopolitikai szerepével. Ugyanis legfontosabb stratégiai teendőink egyike térségünkben éppen az, hogy Budapest - világpolitikai kulcsövezeti központ - továbbra is elkerülje a leginkább előtérben álló határvidék fővárosa szerepet mindaddig, amíg közigazgatásilag részlegesen ily szerep Munkácsra, Kolozsvárra s Újvidékre át nem hárulhat.

Ami újabbi minket illet: etnikai határon túlra kirajzunk, akár télen is, pihenni. De dolgoz hétköznapijainkat, ünnepi hétvégéinket ápoljuk testvér települési kapcsolatokkal! Életes kapcsolatok kellenek. A tevékeny kórusvezető, iskolaigazgató, színjátész, a plébános-s tiszteletes urak, a karitatív szervezet vezetője, a fúvós zenekar, a tűzoltóegylet, cserkészek, műemlékvédők s menhelyfenntartók, vadászati társaságok, kézimunkázók és bélyeggyűjtők, kiállítások szervezői, természetjárók, versmondók - az élet minden szerelmese szoktasson minket hozzá, hogy itthon határtalanabbakká lettünk észak felé. Ennek személyes átélését az etnikai határon jóval túl, a turista s zerge járta havasok alján lehet kezdeni. S befele építkezni.

Ha a magyar népet ösztönözzük tereink bejárására; mozgása folytán nemzetibbé válik. Ez az újra kifejlődő térfelfogás egyik eredménye. (Ezt “ A tér iskolái” fejezetcím alatt Ratzel Fridrich “Politikai földrajz”-ában így fogalmazza 1897-ben: “Minden népnek meg kell ismernie a kisebb és nagyobb terekről alkotott nézeteket újra és újra, mivel az utóbbiak az előbbiekre történő visszasüllyedése állandóan bekövetkezik. Minden szétesés egy visszafelődött térfelfogás következménye” (9)

A másik lehetséges eredmény: a Bemes-dekrétumok***** nyomán jogtalanul elvett, visszaszerzendő földjeink fölötti majdani rendelkezhetőség. Bár az Európai Unió Szlovákiát (és Csehországot) ily terhek dacára besorolta tagjai közé, a magyarok tulajdonában volt földek visszaigényelhetésére van némi esély, hiszen “ A trianoni határ, amely elvágta az ország felvidékét, nincs többé. A közigazgatás eddigi rendje - továbbra is indokolatlanul - szlovák közigazgatást biztosít felvidéki magyarlakta területek felett. A természetes geopolitikai erő, a Kárpát-medence, a Felvidék szerves részévé, a megélhetés első parancsává teszi a szlovákok részére a magyar nemzettest együttélését, a jó viszony ápolását Magyarországgal.” /10/

S a szétszakadt városok, részek vasúton, átkelő utakon remélhetőleg újra összekapcsolódnak. A tokaji területek egysége megőrzendő. A várakhoz

pedig, s a még megmaradt műemlékekhez, városokba,

**** Benes rendeletei alapján a magyarokat és németeket kollektív módon háborús bűnösökké nyilvánították. Az elvi alaphangot. az 1945. április 4.-én elfogadott kassai kormányprogram VIII. fejezete adta. A németeket kitelepítették. A szlovákiai magyarokat belső áttelepítés, csehországi kényszermunkára utasítás, illetve csehszlovák-magyar lakosságcsere sújtotta.

A németeket és a magyarokat ténylegesen 15 elnöki rendelet érinti. A termőföldjeik elkobzását elrendelő 12. sorszámu, 1945. június 21-én kiadott rendelet, illetve a 33. sorszámu, 1945. augusztus 2-án kiadott, a németek és a magyarok csehszlovák állampolgárságát megszüntető rendelet "érvényben van, de ma már nem alakíthat ki új jogviszonyt". (lásd: Magyar Jelen 2004. április 8.-ai száma - idézi Csapó Endre a Magyar Élet 2004. május 18.-ai számában megjelent "Fel a Felvidékre!" című írásában.

falvakra, kegyeleti emlékhelyekre szervezett csoportos látogatások kellene, saját, jól képzett turistavezetők biztosításával. Továbbá ki kell használni azt a mutatkozó, kivételesen barátságos szlovák készséget, hogy tevékenyen részt kívánnak venni nemzeti kulturális emlékeinket felmutató közös képzőművészeti vándorkiállítások szervezésében.

A Magyarok Világszövetsége felkérendő, hogy vegye szakszerű, pártfogó kezelésbe e - Kárpát-medencei, egységesen kedvezményes díjszabásra vonatkozó - előterjesztendő javaslatot. Ugyanakkor, visszanyerendő költségvetési támogatása révén az MVSZ nem csak hogy intézményesítetten vegye ápolás alá a testvér-települési kapcsolatok elősegítését is, - s ezzel együtt kapcsolat-kiépülések kataszteri vezetését - de színvonalas, népszerű folyóirat megjelentetésével váljon rögzítettjévé s továbbközlőjévé ennek a személyesen megélhető, tanulságos történeti időszaknak. Az újraegyesülés történetét megörökítő kiadványt kell indítani.

Mintegy a Benes-dekrétumokról, érintőlegesen

Adott feltételek között az Európai Unió politikai és gazdasági szerveződésbe tömörült államok szövetsége új irányt szabhat: maga nyit meg utakat, összekapcsolva a tengereket a szárazföld nagy, nyers, belső erőforrásaival. Mindeközben osztozzunk a következő éles meglátás szemléletben:

“ A magunk részéről elvárjuk, hogy e két tömörülés (az Európa Tanács és az Európa Unió – J. A. megjegyzése) vetekedve azokat bélyegezze meg, akik 86 éve gyilkolják, pusztítják a hadizsákmányul kapott magyart testében, lelkében, kultúrájában. Szűnjön – különösképp a létrejött tengely Francia-s Németországban - a megbalosodott Nyugat régi nagyantant kisantant fertőzöttsége, miszerint azokat nevezte nacionalistának, akik szívesen korrigálták volna a trianoni igazságtalanságot. El kell érnünk a Kárpát-medencében, hogy ugyanaz a veszélyes politika, amelyet a tengeri hatalmak által ránk zúdított Moszkva felügyelete gyakorolt a franciák Trianonjának folyamatos érvényesítésével - a trianoni-párizsi igazságtalanság – semmiképp

se nyerjen törvényességet.”(10)

S miközben rá kell hangolódnunk a politikai és gazdasági értékek, továbbá a természeti és humán erőforrások európai forgalmazásának újabb sokszólamúságára, egyik morfondírozó kérdésünk az lehet, hogy a részben megmaradt politikai határaink mentén lévő közvetlen szomszédságunk - Kelet-Európa - centripetális középpontja is egyidejűleg Moszkvából Berlinbe áttevődik-e?

Egyik déli szomszédunk - a volt kis-jugoszláv utódállam - s az oda csatolt Délvidék ('Vajdaság') magyarságának helyzete pillanatnyilag azt mutatja, hogy: nem.

A Vajdaságban - bár nemzetközi egyezmény tiltja - a lakosság etnikai arányának megváltoztatása folyamatos. (11)

Folyó év márciusában napvilágot látott helyzetértékelés szerint Szerbia-Montenegróban pillanatnyilag a szerbség, Koszovó kapcsán, egy megrázóan ható vesztes háborúval szembesül. Jugoszlávia széthullását követően, a megmaradt országban gazdasági csőd, vesztegetés, munkanélküliség, visszarendeződés veszélye, sőt, "a magyar lakosság elűldözésére feljogosított" menekült áradat van.

Egyéb iránt a születések számának csökkenése is nyomasztó méreteket ölt.

A fiatalabb magyar korosztály egy része a délszláv belháborúban való részvételt nem vállalta, akkor külföldre menekült, ám az újabban hozott törvények sem hoztak olyan jelentős változást, amelyik visszatérésüket s a gyermekvállalást most kedvezőbb irányba fordítaná. Az otthon maradtakat pedig különösen sújtja, hogy gyakoribbá váltak a burkolt jogfosztások, a közvetett fenyegetések, a sirgyalázások, a magyar fiatalok bántalmazásai, az ellenséges falfirkák, a munkahelyi diszkriminációk. Összességében: a magyar kisebbség fenyegetettség-érzetét kiváltó cselekedetekre került sor. Tíz évvel ezelőtt már délvidéki magyarságunknak a helyi autonómia és az önszerveződés volt az álma, s kibontakoztatta az autonómatörékvések érvényesüléséért folytatott demokratikus küzdelmét.

Ehhez képest látni, hogy a fegyveres albánok függetlenséget nyertek, míg a mindenkori szerb kormány a magyaroknak csak azokat a kisebbségi jogokat hajlandó szavatolni - ha teheti, azokat is elszabotálja -, amelyeket nemzetközi erők rákényszerítenek.

A 2003. november elsejével bevezetett Európa Uniós vízumkényszer szigorítás a határ túloldalán élő háromezrezer vajdasági magyar számára leginkább azt jelenti, hogy az anyaország európai szövetségi csatlakozása elszigeteli őket. Megoldást jelenthetne a kettős állampolgárság bevezetése, ami ellen Szerbia sem emelt nyíltan kifogást.

A hárompilléres autonómia - amiről a délvidéki magyar közösség vonatkozásban a szerb kormányok egyelőre hallani sem akarnak *****- bizonyára szintén segíthetne, de erre sem Európa, sem a mostani magyar kormány részéről nem tapasztalni még támogatás készségét.

***** félve az esetleges határrevíziótól

Így hát továbbra is az önálló magyar iskolák megszüntetése van folyamatban. Ez nyelvromlást idéz elő.

De ők anyanyelvünket őrzik még! Ahogy lehet. Mert nyelvünk most nagyobb kincsünk, mint a földünk - mert régiebb, s akkor is él, amikor már a föld

nem a miénk Mert - Ravasz László református püspök szavaival – ez az igazán közös kincsünk: az egyetlen nemzeti vagyon, amelyből a szegény embernek is éppen annyi jut, mint a hercegnek, s csak annak nincs belőle semmije, aki maga dobta el magától.

S a múzeumok, képtárak, levéltárak is: vagy egyáltalán nem, vagy csak részben őriznek magyar tárgyi emlékeket. Szobrainkat, emléktábláinkat már rég lerombolták, újabbakat pedig nem engedtek emeltetni, emlékhelyeinket, műemlékeinket pusztulni hagyják.

“Kísértet járja be a Délvidéket, a Balkán kísértete. Amit Európa a magyarság révén ezer év alatt felépített, azt a balkáni sovinizmus nyolcvanöt év alatt elpusztította.” (12)

Rendkívül sajnálatos, hogy a mondott körülmények között a délvidéki magyaroknak még a közös kisebbségi jogokat sem hajlandó szavatolni az Európai Unió.

Holott nagyon sok nemes lélek igyekszik tenni a Délvidéken is.

Intézményesült koordináció és összefogás kell a biztató eredményeinkhez.

Kiút lenne a mostani kiútatlanságban ottani, államtól független magyar intézmények létrejötte.

III. javaslat

Délvidéki, ('vajdasági') székhelyű, magyar- s Európai Uniók támogatású, magyar tannyelvű, humán szakokat, továbbá mezőgazdasági kart működtető egyetem létrehozására

Indoklása:

A mostani egyetemek "műlti-kulturálisak" a szerb-montenegrói államszövetségben: a testvériség - egység kommunista szólama alatt csak a szerb kultúra védelmét szolgálják, az állam irányítása alatt állnak, a szellemiséget, a személyzetet és legfőképp a vezetőgárdát a szerb hatalom szabja meg.

A Vajdasági Magyar Tudományos Társaság Elnöksége régóta szorgalmazza a teljes, önálló, autonóm, magyar tannyelvű és magyar egyetemi oktatás érvényesítését, két évvel ezelőtt pedig nyilvánosságra hozta az önálló magyar egyetemi oktatásra vonatkozó elképzelését, törvénytervezeti formában.

Lényege az, hogy az állami egyetemen minden karon szükséges a magyar tannyelvű képzés bevezetése, külön magyar tannyelvi csoportok létrehozása útján, és a megfelelő magyar tanerő alkalmazása révén. Javaslatuk szerint a magyar tannyelvű oktatás programjait, megszervezését és vezetését az állami egyetem külön magyar tagozati tanácsa és dékánja kellene, hogy megvalósítsa.

Ugyanakkor tervezetükben szerepel az önálló, közszolgálati rendeltetésű, magyar magánegyetem megszervezése is. Nézetük szerint van helye a szabadkai székhelyű önálló magyar tanítóképző - tanárképző, teológiai, műszaki továbbá építészeti kar létrehozásának, és más magyar tannyelvű karok – Újvidéken: vállalkozói, nemzetközi kereskedelmi jogi, színművészeti és óvónőképző kar; Nagybecskerekén élelmiszeripari technológiai kar – alapításának, az önálló Vajdasági Magyar Tudományegyetem szervezeti keretein belül.

Mindezen ottani megalapozott szakmai vélemények vitathatatlanul

mérvadóak.

A délvidéki egyetemalapítás ottani kulturális, szakmai, tudományos, társadalmi és gazdasági megmaradásunk további záloga. Független magyar intézményként való létrehozása – véljük – lehetővé teszi az itt élő magyarság műveltségének, iskolázottságának gyarapítását, nemzettudatának erősítését és egy magyarságérdekű gazdaság stabilitását.

E felmutatott érték tervekhez képest, bizonyos jól átszűrt történeti tapasztalatokból eredt következtetéseim, s a józan megfontolás felismerte szükség vezet a kiegészítő következtetéshez: szintén kivitelezendő egyes ottani, magyar tannyelvű, mezőgazdasági felsőoktatási tanszakok beindítása. Megtartó erő lehet ez a hírneves termőképességű bácskai és bánsági földet még tulajdonlóknak. (Megemlítve, hogy a kisajátított javak visszaszolgáltatására a kis-jugoszláv utódállamban még nem került sor).

Ugyanakkor rá kell mutatnunk arra: semmiképp sem kívánatos az, hogy itt, a szomszédságunkban, a dél-alföldi végek - ellenőrizhetetlenül - engedély nélküli EU-s (például francia érdekeltségű) továbbá orosz, kínai, USA s bármi egyéb génkísérleteknek-s termesztésnek terepévé váljanak.

Dél irányából hatoltak be a történeti Magyarországra a legpusztítóbb betegségek a XIX. század utolsó harmadában (sertésvész, filoxéra). Utóbbi csapás hagyományos szőlőtermesztésünket tette tönkre, kétéves munkások százazrei munkanélkülivé váltak s Amerikába kivándoroltak.

A mennyei Gondviselés végtelen kegyelmébe ajánlván népünket csak azt mondhatom:

Mindenkor Isten tenyerén vagyunk.

Jegyzetek

((1) lásd: Mackinder, Halford J.: A földrajz, mint a történelem kulcsa (The Geographical Pivot of History) in. Geographical Journal vol 23 (1904) p 421-437 (A Royal Geographical Society 1904. I. 25-i ülésén megtartott előadásának szövege)

/ in: Geopolitikai szöveggyűjtemény / Csizmadia Sándor – Molnár Gusztáv – Pataki Gábor Zsolt – Budapest: Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet, 1999. 16. o./

(2).u.o.: Molnár Gusztáv bevezető tanulmánya: 14.o.

(3) A 'geopolitika' magában a szakirodalomban képlékenynek tűnő módszertani fogalom. A magyar tudományos meghatározással élünk:

“ A geopolitika az állam és államcsoport térbeli szerveződését tanulmányozza, figyelembe véve az államon belüli, valamint azon kívüli tényezőket, azzal a céllal, hogy az államérdekeket (stratégiai célokat) legkönnyebben el tudja érni.”

(u. o. Pataki G. Zsolt bevezető tanulmánya, 11. o.)

(4) u. o. lásd még: Cohen, Saul Bernard: Földrajz és politika a megosztott világban. (Geography and Politics in a World Divided – New York: Random House, 1963 -. 91. o.

(5) “Erre jó precedensként szolgál az Unió leghatalmasabb országa, Németország, amelynek alkotmánya a 13. és a 116. paragrafusán keresztül minden német számára alanyi jogon biztosítja a betelepedés lehetőségét és az állampolgárság elnyerését. A németséget három kritérium egyidejű teljesítése

alapján határozzák meg: származás - 25 százalék német eredet -, a német kultúra, a német nyelv ismerete és a németiség vállalása. Németországnak éppen ezért nemzeti és nem pusztán országra vonatkozó alkotmánya van - ezt a példát kell, hogy kövesse Magyarország is”.

/ in: Innen az óperencián: Interjúk a nemzetstratégiáról A Windsor Klub Könyvei III. Molnár Pál kérdéseire válaszol (...) Borbély Imre (...) Budapest, 1998.

(6) lásd: Juhász András: Édes Duna. III. rész: XIX. századi szabályozási munkálatok a Duna középfolyásának magyar szakaszán Dévénytől Dunaradványig.

/In: a Dunánál, (Budapest) II. évfolyam, 5. szám (2003. május). 91 – 103. oldal /

(7): Wittlesey, Derwent: A Föld és az állam (The Earth and the State) – New York: Henry Holt and Comp, 1939 u.o.. 42. o.

(8) ökömené: lásd u.o.: 48. o.

(9) in u.o.: 202. o.: Ratzel, Fridrich: Politikai földrajz (Politische Geographie) – Wien: ?, 1923 (valójában 1897 – J. A. megjegyzése)

10 Csapó Endre: Felvidék és trianoni Magyarország Magyar Élet: (Ausztrália) 2004. május. 11

11. A (szerb) betelepítés 1920 óta folyamatosan tart a Vajdaságban. Adott helyzetben tömeges népiirtás méreteit öltötte.

"A lakosság gyilkolását a katonai közigazgatás tette lehetővé. Pedig úgy tűnt, hogy az akarta megakadályozni. Maga Tito 1944. október 17-én rendelte el kifejezetten a büntető intézkedések teljesítésére a katonai közigazgatás bevezetését. Tito Ivan Rukovina vezérőrnagyot nevezte ki a katonai közigazgatás bevezetésére. Rukovina már az említett év október 22-én felhívta a szláv lakosság figyelmét és segítségüket kérte bizonyos intézkedések végrehajtására, amelyek a "nemzeti jövő és a területek délszláv jellegének megőrzésére irányulnak." Több írásban is megjelent a magyarok és a németek elleni szándéka. Ezzel el is kezdődött a németek és a magyarok elleni hajsza. A németeket lágerba küldik, a magyarokat munkabrigádokba sorolják be. Megkezdődik a magyarok és a németek tömeges kivégzése. Miután elérték céljukat a "terület jellegének megőrzésében", Rukovina vezérőrnagy 1944.. december 1.-én beszünteti a munkabrigádokat, majd utal a katonai közigazgatás megszüntetésére is."

(Mojzes Antal: Halottak napja Bajmokon : Magyarkanizsa: Cnesa, (1994) – a 19. oldalon)

Tito marsall, a JKP főtitkára és a Jugoszláv Népfelszabadító Hadsereg főparancsnoka, a hadsereg tábornagya, 1944. október második felében Versecen tartózkodott, és innen irányította a 'felszabadított' területeken a politikát és a harcterekeken a hadmozdulatokat. A vajdasági magyarokról itt nyilatkozta, hogy közöttük van nagyon sok jó magyar. Tehát már itt, Versecen tudomása volt arról, hogy a vajdasági magyarokat a partizánok likvidálják. A felszabadulást követő első szabadkai látogatásakor a városi stadionban nagyszámú tömeg és katonaság előtt azt nyilatkozta: "Itt most egy kicsit kitakarítottunk. Most a munkával kel folytatni." (A 'takarítás' a magyarok tömeges lemészárlására vonatkozott).

(12) (lásd: Gubás Jenő: A délvidéki magyarság esélyei Aracs /Szabadka/ 2004. III. 15. (IV. évf. 1. szám)

Megjegyzés:

Előadott tanulmányomat azon szíves ígérvény birtokában írtam, hogy az, a szekcióban elhangzott előadások szövegével egyetemben, múlt év végén könyv alakban megjelenik.

Tanulmányom múlt év decemberében egyidejűleg az “Erdélyi Magyarság” (Budapest) és az “Aracs” (Szabadka) folyóiratokban látott napvilágot.

A Hunsor Főszerkesztőjének s Olvasóinak nyílt és szíves ez irányú figyelmét köszönöm!

írta Juhász András

**elhangzott a: Magyarok Világszövetsége
A magyarság és a Nyugat
Nemzetstratégiai konferencián
1/ 3. Szekció**